

deres Skrifter og kan ikke af den Grund forkvakles med Hensyn til deres Evne til at stave rigtigt. Men saaledes er det ikke, naar vi gaar til Skønlitteraturen. Børnene læser de skønlitterære Forfattere, og vi bevilger Penge til Bogsamlinger til Børnene, men det er en ren Fordærvsens Gerning, dersom man for Alvor vil, at Børnene skal stave nøjagtigt som Saaby. For naar de ser Ordbillederne hos Johannes V. Jensen, H. C. Andersen og Carl Ewald, indprenter disse Ordbilleder sig med den Stavemaade, Forfatteren anvender, og det er en af Kilderne til, at Børnene staver forkert, naar de skal skrive deres Diktat eller Genfortælling. Hvorledes staver da disse geniale Mennesker, som vi ellers altid beundrer? Ja, Johannes V. Jensen, som er en af vort Lands mest fremragende Forfattere, skriver, ganske som han selv vil. Han skriver f. Eks.: „Koldsveden sprak ud af ham“ — 10 Streger! Han skriver: „endelangs“, „efterhaands“ i Stedet for „efterhaanden“. Børnene behøver kun at slaa op i Johannes V. Jensen for at blive ganske forkvaklede med Hensyn til Retskrivningsdygtighed. Jeg har taget H. C. Andersens „Fyrtøjet“. Der staar paa de to første Sider følgende Ord, som er stavede helt anderledes, end Saaby staver dem: „Tornister“, „Hex“, „peen“, „faae“, eller en saadan slem Fejl som „heller“ i Stedet for „hellere“. Ved at læse Carl Ewalds Eventyr vil Børnene faa den samme helt forkerte Opdragelse. Han skriver f. Eks.: „vores“, han skriver „véd“, „sér“ og „sét“. Han sætter Tegn ganske efter sit eget Hoved. Meget værre vilde det naturligvis være, hvis Børnene skulde læse Wessel eller Hostrup. Lad os tage Hostrups bekendte Sang, der begynder med Strofen: „Jeg rutter med Glædens og Haabets Ord“. Der staar dér: „eens“, „tilbeens“, „seer“, „troer“, „Gjæst“, „Hviin“, „Liin“, „leer“.

Jeg har ikke noget mod noget af dette, jeg vil bede det høje Ting ikke misforstaa mig. Jeg har selvfølgelig heller ikke noget imod, at Børnene læser Forfatterne. Men det, jeg har noget imod, er, at man, naar man endelig vil prøve den danske Folkeskoles Standpunkt, lægger saa overvældende Vægt paa, om Børnene skriver ortografisk efter Saaby. Thi det maa vi alle være paa det rene med, at den Ortografi, som er gældende, er en ganske taabelig Ortografi. Den er uhyre fjern fra det talte Sprog. Og hvad er Følgen? Følgen er, at Børnene enten

skaffer sig Fejl fra deres Læsning, saaledes som jeg her har vist, at der er Mulighed for, eller ogsaa skaffer sig Fejl af en anden Grund, idet de søger at slutte fra Tale sproget til Skriftsproget. Jeg har set de Stile igennem, som mine Elever har skrevet til mig vedrørende Naturen, og dér gjort den iagttagelse, at mange af Fejlene er umaadelig fornuftige Fejl, det vil altsaa sige, at Barnet i Virkeligheden har tænkt forstandigt og troet at klare Sagen ved at stave Ordene, som man udtaler dem, og det burde ogsaa til en vis Grad være saadan. Børnene skriver f. Eks. „spisse“ i Stedet for „spise“, „Nællen“, „øngle“ i Stedet for „yngle“, naar de siger „øngle“, „Kindbagger“, „Kakelaken“, „indvændig“, „haared“. Det viser naturligvis, at det, der egentlig skulde kultiveres, er Tale sproget, og ved at gaa den Vej og desuden tillade, at Ortografien blev mere lemfældig og nærmede sig mere til Tale sproget, vilde man vinde baade i Pose og i Sæk. Saa lærte Børnene at tale deres Modersmaal smukt, og det vilde blive dem tilladt at stave saaledes — eller til en vis Grad saaledes, for der maa sættes en Grænse, det skal jeg straks komme til —, at de lod sig lede af, hvorledes Ordet lyder talt smukt. Men nu er vi ude paa det fuldkomne vilde. Det er i Virkeligheden kun Sindssvaghed sat i System, det vi har i Saaby, intet andet. Det prøver man, man bruger Menneskers Arbejdskraft i Ministeriet til at faa at vide, om Børnene virkelig har lært at stave taabeligt. Det er hele Herligheden.

Dernæst har man prøvet Genfortælling. Det er heller ikke meget værd. Hvad faar man at vide ved, at Eleven skriver Genfortælling? Man faar at vide, om han kan stave — det samme, som man faar at vide ved Diktat. Man faar at vide, om han kan sætte Tegn efter de gældende Regler — Regler, som slet ikke følges af Forfatterne. Endelig faar man at vide, om Eleven kan erindre. (*Ellinger*: Er dette anden Behandling af Tillægsbevillingsloven?) Naar det ærede Medlem er færdig, tillader jeg mig at fortsætte. Altsaa, man faar at vide, om Eleven kan stave og sætte Tegn, og dernæst, om han har Evne til at erindre, hvad der er forelæst ham; men det er aldeles ikke nogen Prøve paa Elevernes Intelligens. Der er i og for sig i Kraft af Børns psykologiske Ejendommeligheder ikke noget i Vejen for, at en lille flittig Dumrian kan klare en saadan Prøve meget bedre end højt intelligente Børn, som ikke har faaet en saa